

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 28

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Vefsn

Emne: Drikk til maten til kvardags

Bygdelag: Bjørnådal

Oppskr. av: Karen Grannes

Gard: Grannes

(adresse): Mosjøen

G.nr. 98 Br.nr. 1-2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1/ Melk.

Milkeriet som kom i bruk for 75 år siden gjorde nok sitt til, at det ble mindre brukt melk hjemme.

2/ Ja. En drakk melk i stedet for vann.

3/

Enn laget bløt og tok med seg ut i onnen. Det er vel slutt med det nå

4/

Øl

Før når en hadde så mye melk på gårdene var en ikke så avhengig av øl til brukke. Øl ble brukt bare ved de store høitider, bryllupp og slåttonn.

5/

Kaffe.

Det blir et vanskelig spørsmål for meg å svare på. Min mor var på en storgård som hjalp 13 år gammel skulle hun bære kaffeverkene ned i drøngeskua. Da datt (falt) hun og slo ned kaffeverket. Så plukket hun opp 11 kaffesage og 13 nøtter som var det almindelig en brukte på den tid. Siden ble det mer og mer almindelig med kaffe. Dette hendte år 1868.

Jeg kan huske nøtter ble laget kring 1898.

6/

Ja, det blir nok 1900. På noen gårder

7) Begynte en før og på andre noe senere.

Det mest almindelige er 3-4 ganger om dagen.

8)

Før kjøpte en kaffe og malte selv, den var verken grov eller fin, men mitt i mellom. Noen hadde kaffen i kaldt vann, andre kokte opp vannet og lot kaffen bare trekke. Salt i kaffen var det de færreste som brukte. Ylloreskind er det vel slutt med. Det er ikke mange nå som spår i kaffen nå, men at de spår sandt er ikke -å betvile. De som spår, spår etter figuren, tegninger og merker i kappene.

9)

En bruker sukker. Under Krigen 1914 osv. kokte en kaffesukker selv. Når det var passelig kaldt, slo enn det opp på en tallerk som var smurt med smør. Når det hadde stivnet satte en tallerken på en varm ovn, så sukkeret løsnet. Så klypte en det opp i passende biter. Sukkertapp bruktes mye før 1900. Likeså brunsukker.

10)

Før kokte en brystilt melk til kaffen. Nå brukes flate, og en masse drikkes kaffen sort. Hvitt gjestast er mye brukt i kaffen, men ikke til hverdags. Har ikke hørt om vispet egg i kaffen.

11

Te brukes samme steder. Under Krigen bruktes syltebarlagning. Mange bruker melk eller kaffe

12)

til maten

Brennvin.

Før i tiden var brennvin mer almindelig. En fikk en dram eller to ved dugnad

eller ved endt storarbeide ommer asb.
Nå brukes Kaffe i stedet for brennedevin.
Til jul pleier man og rå seg på litt
brennedevin.

Nyere drikk

13)

Nå kjøpes til tingene, (barne) bruis og
saba en og annen gang.